

1. Přívlastek (PK)

- Je dalším rozvíjejícím větným členem (VČ).
- PK rozvíjí, tedy blíže určuje, omezuje nebo zpřesňuje význam podstatných jmen (např. **hořká** káva, děti **z Janova**)
- Ptáme se jako na přídavné jméno otázkami: Jaký? Který? Čí? (Jaká káva? – hořká.)
- PK může být vyjádřen:
 - **Podstatným jménem** (lov **ryb**, krása **zimy**).
 - **Přídavným jménem** (**zimní** krása, **horké** maliny, **obětavý** Petr, **dětská** četba).
 - **Zájmenem** (**moje** tričko, **naše** kuchyně).
 - **Číslovkou** (**dva** žáci, **osmé** poschodí).
 - **Infinitivem** (touha **zvítězit**, moc **rozhodovat**).

Rozlišujeme:

- Přívlastek shodný (PKs)
 - shoduje se s podstatným jménem v rodě, čísle a pádě (Př. **Nová** zkušenost: nová – r. ž., č. j., p. 1; zkušenost – r. ž., č. j., p. 1.).
 - stojí zpravidla před podstatným jménem
 - **nový** žák, **stará** učebnice, **moje** kolo, **osmá** třída
- Přívlastek neshodný (PKn)
 - s podstatným jménem se neshoduje (Př. chlapci **z Janova**: chlapci – r. m. živ., č. mn., p. 1.; z Janova – r. m. než., č. j., p. 2.)
 - stojí zpravidla za podstatným jménem
 - lavička **v parku**, dar **z lásky**, kamarád **z Prahy**, učebnice **češtiny**

Dále rozlišujeme PK několikanásobný a postupně rozvíjející a těsný a volný. O nich ale až příště.

2. Podtrhni přívlastky a napiš, jak se na ně zeptáš:

Dlouhá noc Maminčina kamarádka Zralá jablka
 Nová televize Prázdninový zážitek Vanilkový krém
 Karel Čtvrtý Jarní kvítí Zelený kabát

3. Najdi přívlastky ve větách. Podtrhni je a napiš nad ně jejich zkratku.

Moje maminka uvařila sváteční oběd. Mladí novomanželé tančili první tanec. Na jižní Moravě roste vinná réva. Černé moře můžeme vidět v Bulharsku nebo v Rumunsku. Fíky jsou velmi sladké ovoce.

4. Rozliš přívlastky shodné a neshodné (PKs, PKn) a urči mluvnické kategorie (rod, číslo a pád):

Bílé květiny: bílé -, květiny -
 Hlavní silnice: hlavní -, silnice -
 Pozdrav z prázdnin: pozdrav -, z prázdnin -
 Cesta mezi poli: cesta -, mezi poli -
 Čtvrté místo: čtvrté -, místo -
 Nákup z Německa: nákup -, z Německa -

5. Převed' přívlastky shodné na neshodné a naopak:

Př. Janovské děti – děti z Janova

Právní výklad -

Výloha ze skla -

Vlajka prezidenta -

Sobotní odpoledne –

Železná tyč –

Státní hymna –

6. Přečti a zapamatuj a odpověz na otázky:

Kronika

- Popisuje historické události v chronologickém pořadí (jak se postupně staly).
- Nejznámější české kroniky:

Kosmova Kronika česká

je nejstarší česká kronika, týkající se dějin Čechů (obsahuje Staré pověsti České). Text byl napsán latinsky a jeho autorem byl Kosmas, děkan pražské svatovítské kapituly, který kroniku sepsal pravděpodobně v letech 1119 až 1125.

Dalimilova kronika (přesněji **Kronika tak řečeného Dalimila**)

je nejstarší česky psaná veršovaná kronika, jedno ze stěžejních děl českého písemnictví. Pochází z počátku 14. století, záznamy končí rokem 1314. Dodatky (nejspíše jiného autora) jsou dovedeny až do roku 1325.

Zbraslavská kronika

je latinsky psaná kronika, která vznikala v rozmezí let 1305–39 v cisterciáckém klášteře na Zbraslavi, založeném roku 1292 králem Václavem II. Autory tohoto monumentálního díla jsou dva zbraslavští opati česko-německého původu: Ota Durynský a Petr Žitavský. Tato kronika patří spolu s Kosmovou *Kronikou českou* k nejskvělejším příkladům českého středověkého kronikářství a české literatury vůbec.

7. Co je úkolem kroniky?

.....

8. Která kronika obsahuje texty, které byly později přepsány jako Staré pověsti české?

.....

9. Jakým jazykem byla napsána Kosmova kronika?

10. Co víš o autorech Zbraslavské kroniky?

.....
.....

11. Která kronika byla psána ve verších?

12. Kdo byl Kosmas?

13. Kdo a kdy založil cisterciácký klášter na Zbraslavi?

.....